

Пропозиції
Державної податкової служби України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу
України та Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на
загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо додаткової
підтримки бізнесу та самозайнятих осіб у зв'язку із посиленням
карантинних заходів», внесеного на розгляд Верховної Ради України
народними депутатами України
Королевською Наталією та іншими (3 народних депутати України),
реєстраційний номер 4423-2 від 10 листопада 2020 року

перше читання

1. Проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо додаткової підтримки бізнесу та самозайнятих осіб у зв'язку із посиленням карантинних заходів» (далі – законопроєкт) Державною податковою службою України не підтримується.

2. Законопроєктом пропонується внести зміни до Податкового кодексу України (далі – Кодекс) у частині продовження на 2021 рік органам місцевого самоврядування права прийняття рішення про внесення змін до прийнятого рішення про встановлення місцевих податків та/або зборів щодо зменшення ставок єдиного податку, та/або плати за землю, та/або податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, щодо об'єктів нежитлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних або юридичних осіб.

На сьогодні за аналізом реалізації чинних норм пункту 52⁶ підрозділу 10 розділу XX Кодексу органами місцевого самоврядування у 2020 році змінювалися розміри ставок єдиного податку шляхом зменшення у відсотках до встановленої ставки на початку року та в залежності від видів господарської діяльності у терміни, що склали декілька місяців року.

Відповідно до пункту 293.6 статті 293 Кодексу у разі здійснення платниками єдиного податку першої і другої груп кількох видів господарської діяльності застосовується максимальний розмір ставки єдиного податку, встановлений для таких видів господарської діяльності.

Також пунктом 293.7 статті 293 Кодексу у разі здійснення платниками єдиного податку першої і другої груп господарської діяльності на територіях більш як однієї сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, застосовується максимальний розмір ставки єдиного податку, встановлений цією статтею для відповідної групи таких платників єдиного податку.

Разом з тим значна кількість фізичних осіб – підприємців здійснює декілька видів господарської діяльності та має декілька адрес здійснення такої діяльності. Отже, враховуючи зазначене, реалізація запропонованої норми майже не впливатиме на відповідну категорію фізичних осіб – підприємців.

Однак реалізація законодавчої пропозиції може призвести до ускладнення адміністрування єдиного податку контролюючими органами, оскільки станом на 01.09.2020 кількість органів місцевого самоврядування становила 11216 установ, відповідно зміна ставки єдиного податку в межах з 20 відс. до 0 була відображена майже в аналогічній кількості рішень за різними значеннями та звільненням за різними видами господарської діяльності.

Водночас Верховною Радою України прийнятий Закон України від 04 грудня 2020 року № 1072-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо соціальної підтримки платників податків на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (далі – Закон № 1072), положеннями якого частково врегульовується питання щодо звільнення сплати єдиного податку платниками єдиного податку першої групи. Зокрема, зазначена категорія фізичних осіб – підприємців тимчасово звільняється від сплати єдиного податку за грудень 2020 року та січень – травень 2021 року, крім випадків порушення такими платниками встановлених главою 1 розділу XIV цього Кодексу умов застосування першої групи платників єдиного податку.

Законопроектом передбачено внесення змін до пункту 9¹⁰ розділу VIII Закону України від 08 липня 2010 року № 2464 «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464), якими запропоновано звільнити від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок) самозайнятих осіб, окрім на періоди з 01 по 31 грудня 2020 року, з 01 по 31 січня та з 01 по 28 лютого 2021 року.

Також пропонується вищезазначений пункт доповнити нормою, яка передбачатиме, що періоди, за які не сплачено єдиний внесок, обліковуються у Державному реєстрі загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі – Реєстр) як періоди, за які сплачено єдиний внесок у розмірі мінімального страхового внеску.

Водночас передбачається дію абзацу другого пункту 9¹⁰ розділу VIII Закону № 2464, яким встановлено, що зазначена вище категорія самозайнятих осіб, звільнених від нарахування та сплати за себе єдиного внеску, може прийняти рішення про нарахування, обчислення та сплату єдиного внеску, в розмірах, визначених Законом, продовжити на нові періоди з 01 по 31 грудня 2020 року, з 01 по 31 січня та з 01 по 28 лютого 2021 року.

У разі реалізації запропонованих змін зазначене призведе до низки неузгодженостей з нормами чинного законодавства.

На сьогодні одночасно з нормами пункту 9¹⁰ розділу VIII Закону № 2464 в частині звільнення від нарахування та сплати за себе єдиного внеску відповідної категорії самозайнятих осіб реалізуються норми пункту 14-5 Закону України від 09 липня 2003 року № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон № 1058), а саме: для такої категорії осіб такі періоди несплати єдиного внеску включаються до страхового стажу та вважається, що страхові суми було сплачено у розмірі мінімального страхового внеску, визначеного законодавством для кожного з таких періодів.

Згідно зі статтею 24 Закону № 1058 «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» страховий стаж – період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок.

Зокрема, при реалізації чинних норм Закону № 2464 та Закону № 1058 застраховані особи не втрачатимуть періоди несплати страхового внеску зі свого страхового стажу, однак на розрахунок пенсії такі періоди не впливають в частині збільшення її суми без фактичної сплати єдиного внеску (абзац другий пункту 9¹⁰ розділу VIII Закону № 2464).

Однак законопроектом пропонується періоди, за які не сплачено єдиний внесок, обліковувати у Реєстрі як періоди, за які сплачено єдиний внесок у розмірі мінімального страхового внеску. У разі реалізації зазначеної норми періоди, за які фактично не сплачено єдиний внесок, будуть враховуватися при розрахунку суми пенсії як сплачені та впливатимуть на її розмір (збільшуватимуть), що призведе до втрат Пенсійного фонду України та потребуватиме додаткових дотацій із Державного бюджету України.

Крім того, у разі реалізації запропонованих норм застраховані особи втрачатимуть періоди несплати страхового внеску зі свого страхового стажу.

Разом з тим відповідно до запропонованих змін до пункту 9¹⁰ розділу VIII Закону № 2464, редакція яких передбачає застосування запропонованого механізму для самозайнятих осіб щодо облікування у Реєстрі загальнообов'язкового державного соціального страхування як періоди, за які сплачено єдиний внесок у розмірі мінімального страхового внеску і до раніше встановлених періодів звільнення від сплати єдиного внеску (з 01 по 31 березня, з 01 по 30 квітня, з 01 по 31 травня).

Враховуючи, що на сьогодні реалізовано порядок звільнення від сплати єдиного внеску відповідними категоріями самозайнятих осіб із зарахуванням зазначених періодів до страхового стажу відповідно до вимог пункту 14-5 Закону № 1058, у разі реалізації вищезазначених норм, якими запропоновано інший механізм щодо звільнення від сплати єдиного внеску шляхом облікування у Реєстрі періодів, у яких самозайняті особи звільнені від сплати

єдиного внеску, як сплачені, існування одночасно двох механізмів застосування законодавчих норм призведе до неузгодженості норм законодавства, різного тлумачення норм законодавства, непорозумінь платників єдиного внеску та представників контролюючого органу, виникнення ризиків порушення норм законодавства, втратою страхового стажу самозайнятими особами.

Разом з тим Законом № 1072 частково врегульовуються питання звільнення від сплати єдиного внеску фізичних осіб – підприємців.

Зокрема, тимчасово звільняються від нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску фізичні особи – підприємці, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої групи платників єдиного податку, в частині сум, що підлягають нарахуванню, обчисленню та сплаті такими особами за періоди з 01 по 31 грудня 2020 року, з 01 по 31 січня, з 01 по 28 лютого, з 01 по 31 березня, з 01 по 30 квітня та з 01 по 31 травня 2021 року за себе.

Також Законом № 1072 передбачені норми щодо звільнення від сплати єдиного внеску за себе для фізичних осіб – підприємців на загальній системі оподаткування тимчасово, за період з 01 по 31 грудня 2020 року.

**Заступник Голови
Державної податкової служби України**

Євген ОЛЕЙНИКОВ